

RAFBASSI

Í þessum hluta aðalnámskrár tónlistarskóla er fjallað um nokkur atriði varðandi nám á bassa. Þar á eftir fylgja kaflar um hvern hinna þriggja megináfanga námsins, grunnnám, miðnám og framhaldsnám. Í þessum köflum eru tilgreind þau leikni- og skilningsmarkmið sem nemendur þurfa að hafa náð í lok hvers námsáfanga. Síðan eru birtir verkefnalistar með dæmum um viðfangsefni í hverjum námsáfanga. Á eftir verkefnalistunum er prófkröfum á áfangaprófum lýst með völdum dæmum og gerð grein fyrir flutningsmáta tónstiga og hljóma.

Nokkur atriði varðandi nám á rafbassa

Rafbassinn er ungt hljóðfæri. Hann var fundinn upp á fjórða áratug síðustu aldar en komst fyrst í almenna notkun upp úr 1950. Rafbassinn er ómissandi í rokk-, popp- og blústónlist en einnig notaður nokkuð í djass-tónlist.

Hljóð frá strengjum bassans er numið af „pick up“ sem breytir því í rafbylgjur sem síðan eru sendar með snúru í bassamagnara þar sem hægt er að hafa áhrif á tóninn og magna upp hljóðið nánast endalaust. Tilgangur tækninnar er að hljóðfæraleikarinn öðlist annars vegar góðan og persónulegan tón en hins vegar breytilegan tón, viðeigandi fyrir ólíka tónlistarstíla. Mikilvægt er því að bassanemendur öðlist haldgóða þekkingu á mögnurum, jaðartækjum og tónbreytum. Oftast er leikið á rafbassa með fingrunum en stöku sinnum með nögl. Flestir nemendur geta notað venjulegan rafbassa frá um það bil 10 ára aldri. Þó að til séu rafbassar í barnastærð er þeirra því yfirleitt ekki þörf.

Margir rafbassaleikarar byrja að spila ungir að aldri. Þeir byrja þó oft ekki í hefðbundnu námi fyrr en þeir hafa leikið á hljóðfærið í allnokkur ár. Nemendur eru því oft nokkuð vel að sér varðandi algengustu hljóma en hafa yfirleitt litla eða enga reynslu í nótnalestri er þeir hefja nám. Nauðsynlegt er að taka mið af þessu í kennslunni. Einnig er mikilvægt að huga að tvíþættu hlutverki bassans í rytmískri tónlist, bæði sem undirleiks- og einleikshljóðfæris í ólíkum stílum rytmískrar tónlistar.

Grunnnám

Almennt er gert ráð fyrir að nemendur ljúki grunnnámi á um það bil þremur árum. Þessi viðmiðun er þó engan veginn einhlít þar sem nemendur hefja nám á ýmsum aldri og námshraði getur verið mismunandi.

Markmið í grunnnámi

Uppbygging kennslu í grunnnámi skal taka mið af eftirfarandi: Meginmarkmiðum tónlistarskóla sem sett eru fram í almennum hluta aðalnámskrár, almennum markmiðum rytmískar námskrár, sértækum markmiðum einstakra greinanámskráa, sértækum markmiðum einstakra skóla og síðast en ekki síst áhuga og þörfum nemenda. Leiðir að markmiðum geta verið mismunandi og nemendur ólíkir. Þess vegna hlýtur uppbygging námsins ætíð að verða einstaklingsbundin og viðfangsefni breytileg. Það er hlutverk kennara að leiða hvern nemanda í átt að settu marki með viðeigandi viðfangsefnum.

Við lok grunnnáms eiga rafbassanemendur að hafa náð eftirfarandi markmiðum:

Tónn og tækni

Nemandi

- hafi náð góðum grundvallartökum á hljóðfærinu
- beiti líkamanum á eðlilegan og áreynslulausan hátt þegar leikið er á hljóðfærið
- hafi náð góðri handstöðu beggja handa
- beiti jöfnum og markvissum fingrahreyfingum
- leiki með allgóðum tóni og öruggri tónmyndun
- hafi öðlast tón sem hæfir stíl tónlistarinnar
- sýni tónmótun sem hæfir stíl tónlistarinnar
- geti gert styrkbreytingar heyrnlegar
- hafi öðlast grunnþekkingu á bassamögnurum
- sé fær um að ná allgóðum tóni með magnara

Hrynur og form

Nemandi

- hafi öðlast allgott hrynskyn
- geti leikið með hryntilfinningu sem hæfir stíl tónlistarinnar
- skilji og þekki algengustu formgerðir
- sýni gott formskyn

Laglína og undirleikur

Nemandi

- flytji laglínur á sannfærandi hátt, m.a. með persónulegri túlkun, hendingamótun og styrkbreytingum
- geti leikið bassalínur í undirleik af öryggi og smekkvísi
- geti búið til einfaldar „two beat“-bassalínur og einfaldar poppbassalínur
- hafi kynnst leik einfaldra funk- og R&B-bassalína
- hafi öðlast grundvallarskilning á hlutverki síns hljóðfæris í hljómsveit

Tónstigar og hljómar

Nemandi

- hafi þjálfast reglulega í leik og notkun eftirfarandi tónstiga, eina áttund:
 - dúr og dúr-pentatónískur: C, G, D, F, Bb
 - hreinn moll, dórískur, moll-pentatónískur og blústónstigi: D, A, E, G, C
 - mixólýdískur: G, D, A, C, F
- hafi vald á að leika framangreinda dúrtónstiga frá 2. fingri vinstri handar, sjá dæmi á bls. 145
- hafi vald á að leika framangreinda molltónstiga frá 1. fingri vinstri handar, sjá dæmi á bls. 145
- hafi kynnst leik dúr- og molltónstiga frá 4. fingri vinstri handar¹, sjá dæmi á bls. 146
- hafi kynnst og skilji uppbyggingu eftirtalinna hljómhæfra og djassmoll² tónstiga: D, A, E, G, C
- hafi þjálfast reglulega í leik eftirfarandi hljóma, eina áttund:
 - dúr þríhljómar og maj7 hljómar: C, G, D, F, Bb, sbr. tóndæmi á bls. 146
 - moll þríhljómar og m7 hljómar: D, A, E, G, C, sbr. tóndæmi á bls. 146
 - 7 hljómar: G, D, A, C, F, sbr. tóndæmi á bls. 146
- hafi kynnst og skilji uppbyggingu +7, og dim7 hljóma í algengustu tóntegundum
- skilji uppbyggingu og þekki helstu notkunarmöguleika allra framangreindra hljóma og tónstiga til spuna
- hafi öðlast grundvallarskilning á eðli og uppbyggingu kirkjutóntegunda
- leiki tónstiga og hljóma jafnt, hiklaust og utanbókar

Fjöldi og val verkefna

Nemandi

- hafi farið yfir viðunandi fjölda verkefna
- hafi fengist við fjölbreytt úrval verkefna
- hafi safnað a.m.k. fjórum þekktum lögum á safnlista

Spuni

Nemandi

- geti spunnið liðlega yfir einföld hljómfæri á díatónískan máta
- sýni með spuna sínum góðan skilning á hljómrænu innihaldi tónlistarinnar
- hafi allgóð tök á notkun blús- og pentatóntónstiga, einkum til spuna yfir einfalt blúsform
- leiki með öruggri hryntilfinningu
- sýni sannfærandi hendingamótun í spuna

¹ Hér eftir nefnd 2. fingrasetning.

² Moll með stórrí sexund og stórrí sjöund.

- sýni eðlilega framvindu í spuna
- sýni sannfærandi uppbyggingu í spuna
- sýni sannfærandi sjálfsprottna notkun á mismunandi styrk og styrkbreytingum, bæði í spuna og flutningi laglína
- geti spunnið út frá hljómagöngum laga af sambærilegri þyngd og lög sem nefnd eru sem dæmi um prófverkefni á grunnprófi

Samspilsíðkun

Nemandi

- hafi kynnst ýmiss konar samleik
- hafi fengið tækifæri til að leika í hljómsveit
- geti unnið undir leiðsögn í samspili og hljómsveitarstarfi
- hafi kynnst algengasta taktslætti og bendingum stjórnanda
- hafi fengið tækifæri til að koma fram á tónleikum sem þátttakandi í samspili

Samspilshæfni

Nemandi sýni með leik sínum eftirfarandi atriði í þeim mæli sem eðlilegt getur talist við lok grunnnáms:

- skilning á hlutverki bassaleikara í hljómsveit
- hlustun á meðspilara og virkt samspil
- frumkvæði í samleik
- að hann sé móttækilegur fyrir frumkvæði annarra í samleik

Lestur, leikur eftir eyra og utanbókarlærdómur

Nemandi

- hafi þjálfast reglulega í nótnalestri
- hafi þjálfast reglulega í óundirbúnum nótnalestri
- hafi þjálfast reglulega í lestri bókstafshljóma til undirleiks og spuna
- hafi þjálfast reglulega í óundirbúnum lestri bókstafshljóma til undirleiks og spuna
- skilji og geti farið eftir algengustu leiðbeinandi orðum og táknum sem koma fyrir á lagblöðum³
- geti lesið og leikið án undirbúnings verkefni sambærileg þeim sem fengist var við í fyrri hluta grunnnáms
- hafi þjálfast reglulega í að leika laglínur utanbókar
- hafi þjálfast reglulega í að læra hljómaganga utanbókar til notkunar í undirleik og spuna
- hafi þjálfast reglulega í að læra einfaldar laglínur og hljómaganga eftir eyra

³ „Lead sheet“.

Túlkun, tjáning, stíll og framkoma

Nemandi sýni eftirfarandi atriði í þeim mæli sem eðlilegt getur talist við lok grunnnáms:

- tilfinningu fyrir túlkun og hendingamótun
- blæbrigði og andstæður
- þekkingu og skilning á stíl
- tilfinningu fyrir samleik
- öruggan og sannfærandi leik
- persónulega tjáningu
- viðeigandi framkomu

Námslok

Nemandi

- hafi undirbúið prófverkefni til flutnings á grunnprófi samkvæmt þessari námskrá

Verkefnalisti í grunnnámi

Hér á eftir fara nokkur sýnishorn viðfangsefna nemenda í grunnnámi. Listinn er alls ekki tæmandi og er honum einkum ætlað að vera til viðmiðunar við skipulagningu hljóðfæranámsins, meðal annars við val annars kennsluefnis. Þyngdarstig viðfangsefnanna er breytilegt, þ.e. allt frá kennsluefni fyrir byrjendur til viðfangsefna sem henta við lok grunnnáms.

Listanum er raðað eftir stafrófsröð höfunda og útgefanda getið fyrir neðan titil verks eða bókar. Í einstaka tilfellum kunna hlutar bóka að vera erfiðari en hæfir þessum námsáfangum. Af þessari ástæðu er sömu viðfangsefna einnig í nokkrum tilvikum getið í fleiri en einum áfangum.

Kennsluefni

BARTOLO, JOEL DI
Serious electric bass
Warner Brothers

COLIN, DR. CHARLES / BOWER,
BUGS
Rhythms complete
Charles Colin Music

COOLMAN, TODD
The bottom line
Jamey Aebersold

EVANS, ARNOLD
Note reading studies for bass
Mel Bay

FRIEDLAND, ED
Hal Leonard Bass method 1
Hal Leonard
Jazz bass
Hal Leonard

PASTORIOUS, JACO / EMMOTT,
JERRY J.
Jaco Pastorious Modern electric
bass
Manhattan Music

SLUTSKY, ALAN
Standing in the shadows of Motown
Hal Leonard

WILLIS, GARY
101 bass tips
Hal Leonard

Grunnpróf

Við lok grunnnáms skulu nemendur þreyta grunnpróf, annars vegar í hljóðfæraleik og hins vegar í bóklegum greinum. Í kafla um áfangapróf á bls. 22–33 í þessu riti er að finna umfjöllun um áfangapróf, þ.m.t. tilgang, skipulag, prófþætti og vægi þeirra, lengd prófa, prófreglur, prófdæmingu og einkunnagjöf. Mikilvægt er að allir, sem hlut eiga að máli, kynni sér þessi atriði vandlega.

Verkefni og prófkröfur

Á grunnprófi í rafbassaleik skal nemandi leika tvö aðallög. Auk þess skal hann leggja fram lista með fjórum lögum og velur prófdómari eitt þeirra til flutnings. Alls eru því undirbúin sex lög og skulu þau öll vera í samræmi við kröfur námskrárinnar. Aðrir prófþættir eru tónstigar og hljómar, val og óundirbúinn nótnalestur auk þess sem gefið er fyrir heildarsvip prófsins. Á grunnprófi er heimilt að notast við undirleik kennara eða hljóðritaðan undirleik.

Á grunnprófi skulu bassanemendur að lágmarki flytja laglínu í öðru tveggja aðallaga og helmingi safnlistalaga. Ekki er nauðsynlegt að rafbassanemendur flytji laglínur í öðrum lögum. Tilgreina skal í prófgögnum í hvaða lögum próftaki flytur laglínu.

Miða skal við að heildartími á grunnprófi á rafbassa fari ekki fram yfir 30 mínútur. Á prófinu skal nemandi flytja öll lög samkvæmt prófþætti 1 utanbókar. Sama á við um tónstiga og hljóma samkvæmt prófþætti 3. Annað prófefni má leika eftir nótum.

Prófþættir eru þessir:

1. **Verk** (45 einingar alls) í samræmi við kröfur greinanámskrár.
 - a) Tvö ólík aðallög (15 einingar hvort).
 - b) Eitt lag af fjögurra laga safnlista – valið af prófdómara (15 einingar).
2. **Æfing** (15 einingar) í samræmi við kröfur greinanámskrár.
3. **Tónstigar og hljómar** (15 einingar) í samræmi við kröfur greinanámskrár.
4. **Val** (10 einingar). Nemandi velji annað eftirtalinna viðfangsefna:
 - a) Leiki frumsamið verk eða eigin útsetningu.
 - b) Leiki verk samkvæmt klassískri námskrá af sambærilegri þyngd og önnur prófverkefni.
5. **Óundirbúinn nótnalestur** (10 einingar).
 - a) Hefðbundinn nótnalestur (5 einingar).
 - b) Lestur bókstafshljóma og spunni yfir þá (5 einingar).
6. **Heildarsvipur** (5 einingar).

Frekari umfjöllun um einstaka þætti prófsins er að finna í kafla um áfangapróf á bls. 29–33 hér að framan.

Hér á eftir eru fyrst birt dæmi um prófverkefni á grunnprófi. Síðan eru birt fyrirsmæli um leikmáta þeirra tónstiga og hljóma sem krafist er til prófs.

Verk, safnlisti og æfingar

Eftirfarandi dæmum um prófverkefni á grunnprófi er ætlað að skilgreina þyngdarstig prófsins. Fullt eins má velja önnur verkefni af sambærilegri þyngd.

Dæmi um aðallög og lög á safnlista

Autumn leaves (Kosma)
 Blue Bossa (Dorham)
 Can't buy me love (McCartney)
 Cantloupe Island (Hancock)
 Cissy strut (Meters)
 I wish (Wonder)
 Misty (Garner)
 Mo better blues (Lee)
 Satin doll (Ellington)
 Summertime (Gershwin)

Dæmi um æfingar

Exercise 1 Ode drip
 Úr: J. Goldsby: The jazz bass book, bls. 199

Total Blues
 Úr: J. Snidero: Jazz conception (21 solo etudes)

Tónstigar og hljómar

Til prófs skal undirbúa eftirfarandi tónstiga og hljóma með þeim hætti sem mælt er fyrir um hér á eftir. Í prófinu velur prófdómari þá tónstiga og hljóma sem leiknir eru.

Efni

Nemandi geti leikið

- dúr og dúr-pentatónískan: C, G, D, F, Bb
- hreinan moll, dórískan, moll-pentatónískan og blústónstiga: D, A, E, G, C
- mixólýdískan: G, D, A, C, F
- dúr þríhljóma og maj7 hljóma: C, G, D, F, Bb, sbr. tóndæmi á bls. 146
- moll þríhljóma og m7 hljóma: D, A, E, G, C, sbr. tóndæmi á bls. 146
- 7 hljóma: G, D, A, C, F, sbr. tóndæmi á bls. 146

Leikmáti og hraði

Nemandi leiki

- dúrtónstiga frá 2. fingri vinstri handar, sjá dæmi á bls. 145
- molltónstiga frá 1. fingri vinstri handar, sjá dæmi á bls. 145
- þríhljóma með tveimur fingrasetningum, brotna og sem samhljóm
- sjöundarhljóma með einni fingrasetningu
- tónstiga og brotna hljóma eigi hægar en M.M. ♩ = 80, miðað við að leiknar séu áttundapartsnótur
- tónstiga og hljóma jafnt, hiklaust og utanbókar

Miðnám

Í miðnámi eykst umfang námsins frá því sem er í grunnnámi og ætla má að námstíminn lengist að sama skapi. Miðað er við að nemendur geti lokið miðnámi á um það bil fjórum til fimm árum en námshraði getur þó verið mismunandi. Ræður þar miklu ástundun, aldur og þroski nemenda.

Markmið í miðnámi

Uppbygging kennslu í miðnámi skal taka mið af eftirfarandi: Meginmarkmiðum tónlistarskóla sem sett eru fram í almennum hluta aðalnámskrár, almennum markmiðum rytmískar námskrár sértækum markmiðum einstakra greinanámskráa, sértækum markmiðum einstakra skóla og síðast en ekki síst áhuga og þörfum nemenda. Leiðir að markmiðum geta verið mismunandi og nemendur ólíkir. Þess vegna hlýtur uppbygging námsins ætíð að verða einstaklingsbundin og viðfangsefni breytileg. Það er hlutverk kennara að leiða hvern nemanda í átt að settu marki með viðeigandi viðfangsefnum.

Við lok miðnáms eiga rafbassanemendur að hafa náð eftirfarandi markmiðum:

Tónn og tækni

Nemandi

- hafi náð góðum tókum á hljóðfærinu
- beiti líkamanum á eðlilegan og áreynslulausan hátt þegar leikið er á hljóðfærið
- hafi náð góðu valdi á samhæfingu handa
- beiti jafnri og lipurri fingratækni
- hafi kynnst því að leika með nögl
- hafi kynnst „slap“-tækni
- hafi kynnst „muted thumb“-tækni
- leiki með góðum tóni og öruggri tónmyndun
- hafi öðlast tón sem hæfir stíl tónlistarinnar
- sýni tónmótun sem hæfir stíl tónlistarinnar
- geti gert styrkbreytingar vel heyranlegar

- hafi kynnst vibrato
- hafi öðlast góða þekkingu á bassamögnurum
- sé fær um að ná góðum tóni með magnara
- hafi kynnst og geti notað algengustu jaðartæki og tónbreyta
- þekki allt tónsvið bassans
- geti stillt hjóðfærið

Hrynur og form

Nemandi

- hafi öðlast gott hrynskyn
- leiki með hryntilfinningu sem hæfir stíl tónlistarinnar
- skilji og þekki algengar formgerðir
- sýni mjög gott formskyn

Laglína og undirleikur

Nemandi

- flytji laglínur á sannfærandi hátt, m.a. með persónulegri túlkun, hendingamótun og styrkbreytingum
- geti leikið bassalínur í undirleik af öryggi og smekkvísi
- hafi allgóð tök á að leika „walking bass“ yfir einfalda hljómaganga
- hafi náð góðum tökum á leik miðlungserfiðra funk- og R&B-bassalína
- hafi góðan skilning á hlutverki síns hjóðfæris í hljómsveit

Tónstigar og hljómar

Nemandi

- hafi þjálfast reglulega í leik og notkun eftirfarandi tónstiga í öllum tóntegundum:
 - dúr
 - djassmoll⁴
 - hljómhæfur moll
 - allar kirkjutóntegundir
 - dúr-pentatónískur
 - moll-pentatónískur
 - blústónstigi
 - mixólýdískur (b9 b13)
- geti leikið ofangreinda tónstiga tvær áttundir í 1. fingrasetningu og eina áttund í 2. fingrasetningu
- hafi kynnst og skilji notagildi eftirfarandi tónstiga:
 - breyttur⁵
 - lýdískur b7
 - allar kirkjutóntegundir
- hafi hlotið nokkra þjálfun í leik tónstiga í gangandi tónbilum
- hafi þjálfast reglulega í leik allra þríhljóma með tveimur fingrasetningum

⁴ Moll með stórrri sexund og stórrri sjöund.

⁵ „Altered“.

- hafi þjálfast reglulega í leik sjöundarhljóma með einni fingrasetningu
- hafi þjálfast reglulega í leik eftirfarandi níundarhljóma: maj9, moll9, 7(9), m7(b5)9 – brotnir og sem samhljómur
- hafi kynnst og skilji notagildi eftirfarandi hljóma: 7(#9 #5), 7(b9 #5), 7(b9 b5), 7(9 #5), 7(#9 b13)
- geti leikið krómatískan tónstiga tvær áttundir frá hvaða nótu sem er með tveimur fingrasetningum
- skilji uppbyggingu og þekki notkunarmöguleika allra framangreindra hljóma og tónstiga til spuna
- leiki tónstiga og hljóma jafnt, hiklaust og utanbókar

Fjöldi og val verkefna

Nemandi

- hafi farið yfir viðunandi fjölda verkefna
- hafi fengist við fjölbreytt úrval verkefna
- hafi safnað a.m.k. fjórtán þekktum lögum á safnlista, þar af a.m.k. sjö djasslögum

Spuni

Nemandi

- geti spunnið liðlega yfir meðalþung hefðbundin hljómferli í dúr og moll
- sýni með spuna sínum góðan skilning á hljómrænu innihaldi tónlistarinnar
- sýni góð grundvallartök á krómatísku nótnavali í spuna, m.a. með notkun á krómatískum nálgunarnótum og breyttum spennum
- beiti fjölbreyttum hryn í spuna
- leiki með öruggri hryntilfinningu
- sýni sannfærandi hendingamótun í spuna
- sýni eðlilega framvindu í spuna
- sýni sannfærandi uppbyggingu í spuna
- sýni sannfærandi sjálfsprottna notkun á mismunandi styrk og styrkbreytingum, bæði í spuna og flutningi laglína
- geti spunnið á sannfærandi máta út frá hljómagöngum laga af sambærilegri þyngd og nefnd eru sem dæmi um prófverkefni á miðprófi

Samspilsíðkun

Nemandi

- hafi þjálfast í ýmiss konar samleik
- hafi leikið reglulega í hljómsveit
- geti unnið undir leiðsögn í samspili og hljómsveitarstarfi
- skilji og geti fylgt algengasta taktslætti og bendingum stjórnanda
- sé meðvitaður um nauðsyn undirbúnings, góðrar ástundunar og reglulegrar tímasóknar í samspili
- sé meðvitaður um sameiginlega ábyrgð þeirra sem leika saman á farsælu starfi og góðum árangri

- sé meðvitaður um mikilvægi góðra samskipta og félagslegrar færni í samstarfi
- hafi fengið tækifæri til að koma fram á tónleikum sem þátttakandi í samspili

Samspilshæfni

Nemandi sýni með leik sínum eftirfarandi atriði í þeim mæli sem eðlilegt getur talist við lok miðnáms:

- hlustun á meðspilara og virkt samspil
- frumkvæði í samleik
- að hann sé móttækilegur fyrir frumkvæði annarra í samleik

Lestur, leikur eftir eyra og utanbókarlærdómur

Nemandi

- hafi þjálfast reglulega í nótnalestri
- hafi þjálfast reglulega í óundirbúnum nótnalestri
- hafi þjálfast reglulega í lestri allra bókstafshljóma sem talist geta í almennri notkun, bæði til undirleiks og spuna
- hafi þjálfast reglulega í óundirbúnum lestri allra algengra bókstafshljóma, bæði til undirleiks og spuna
- hafi góða þekkingu á leiðbeinandi orðum og táknum sem koma fyrir á lagblöðum⁶
- geti lesið og leikið án undirbúnings verkefni sambærileg þeim sem fengist var við í fyrri hluta miðnáms
- hafi þjálfast reglulega í að leika laglínur utanbókar
- hafi þjálfast reglulega í að læra hljómaganga utanbókar til notkunar í undirleik og spuna
- hafi þjálfast reglulega í að læra laglínur og hljómaganga eftir eyra

Upprit

Nemandi

- hafi þjálfast í að læra utan að, líkja eftir og fylgja hljóðrituðum leik þekktra listamanna í völdum spunaköflum
- hafi kynnst uppritun valinna spunakafla þekktra listamanna
- hafi kynnst uppritun valinna undirleikskafla þekktra listamanna

Tónsmíðar

Nemandi

- hafi kynnst tónsmíðavinnu

⁶ „Lead sheet.“

Túlkun, tjáning, still og framkoma

Nemandi sýni eftirfarandi atriði í þeim mæli sem eðlilegt getur talist við lok miðnáms:

- tilfinningu fyrir túlkun og hendingamótun
- blæbrigði og andstæður
- þekkingu og skilning á stíl
- tilfinningu fyrir samleik
- öruggan og sannfærandi leik
- persónulega tjáningu
- viðeigandi framkomu

Námslok

Nemandi

- hafi undirbúið prófverkefni til flutnings á miðprófi samkvæmt þessari námskrá

Verkefnalisti í miðnámi

Hér á eftir fara nokkur sýnishorn viðfangsefna nemenda í miðnámi. Listinn er alls ekki tæmandi og er honum einkum ætlað að vera til viðmiðunar við skipulagningu hljóðfæranámsins, meðal annars við val annars kennsluefnis. Þyngdarstig viðfangsefnanna er breytilegt, þ.e. allt frá kennsluefni sem hentar við upphaf miðnáms til efnis sem hæfir við lok námsáfangans.

Listanum er raðað eftir stafrófsröð höfunda. Í einstaka tilfellum kunna hlutar bóka að vera erfiðari en hæfir þessum námsáfanga. Af þessari ástæðu er sömu viðfangsefna einnig í nokkrum tilvikum getið í fleiri en einum áfanga.

Kennsluefni

BARTOLO, JOEL DI
Serious electric bass
Warner Brothers

GOLDSBY, JOHN
The Jazz bass book
Bass Player Musician's Library

COLIN, DR. CHARLES / BOWER,
BUGS
Rhythms complete
Charles Colin

PASTORIOUS, JACO / EMMOTT,
JERRY
Jaco Pastorious Modern electric
bass
Manhattan Music

EVANS, ARNOLD
Note reading studies for bass
Mel Bay

PATTITUCCI, J.
60 melodic etudes
Carl Fischer

FRIEDLAND, ED
Bass method 2 og 3
Hal Leonard

SHER, CHUCK / JOHNSON, MARC
Concepts for Bass soloing
Sher Music Co.

SLUTSKY, ALAN
 Standing in the shadows of Motown
Hal Leonard

WILLIS, GARY
 Ultimate ear training for guitar &
 bass
Hal Leonard

WILLIS, GARY
 Fingerboard harmony for bass
Hal Leonard

Miðpróf

Við lok miðnáms skulu nemendur þreyta miðpróf, annars vegar í hljóðfæraleik og hins vegar í tónfræðagreinum. Í kafla um áfangapróf á bls. 22–33 í þessu riti er að finna umfjöllun um áfangapróf, þ.m.t. tilgang, skipulag, prófþætti og vægi þeirra, lengd prófa, prófreglur, prófdæmingu og einkunnagjöf. Mikilvægt er að allir, sem hlut eiga að máli, kynni sér þessi atriði vandlega.

Verkefni og prófkröfur

Á miðprófi skal nemandi leika tvö aðallög. Auk þess skal hann leggja fram lista með fjórtán lögum og velur prófdómari eitt þeirra til flutnings. Alls eru því undirbúin sextán lög og skulu þau öll vera í samræmi við kröfur námskrárinnar. Miðað er við að a.m.k. helmingur laga samkvæmt prófþætti 1 sé djasstónlist. Aðrir prófþættir eru upprit, æfing, tónstigar og hljómar, val og óundirbúinn nótnalestur auk þess sem gefið er fyrir heildarsvip prófsins.

Á miðprófi skulu bassanemendur að lágmarki flytja laglínu í öðru tveggja aðallaga og helmingi safnlistalaga. Ekki er nauðsynlegt að rafbassanemendur flytji laglínur í öðrum lögum. Tilgreina skal í prófgögnum í hvaða lögum próftaki flytur laglínu.

Miða skal við að heildartími á miðprófi fari ekki fram yfir 50 mínútur. Á prófinu skal nemandi flytja öll lög samkvæmt prófþætti 1 utanbókar. Sama á við um upprit samkvæmt prófþætti 2 og tónstiga og hljóma samkvæmt prófþætti 4. Einnig skal leika valverkefni samkvæmt prófþætti 5 b) utanbókar. Önnur prófverkefni, þ.e. æfingu samkvæmt prófþætti 3 og val samkvæmt prófþætti 5 a) og 5 c), má leika eftir nótum. Eðli málsins samkvæmt er óundirbúinn nótnalestur samkvæmt prófþætti 6 alltaf eftir nótum.

Prófbættir eru þessir:

1. **Verk** (36 einingar alls) í samræmi við kröfur greinanámskrár.
 - a) Tvö ólík aðallög, flutt með hljómsveit (12 einingar hvort).
 - b) Eitt lag af fjórtán laga safnlista, flutt með hljómsveit – valið af prófdómara (12 einingar).
2. **Upprit** (12 einingar) flutt með upprunalegri upptöku.⁷
3. **Æfing** (12 einingar) í samræmi við kröfur greinanámskrár.
4. **Tónstig og hljómar** (15 einingar) í samræmi við kröfur greinanámskrár.
5. **Val** (10 einingar). Nemandi velji eitt eftirtalinna viðfangsefna:
 - a) Leiki frumsamið verk eða eigin útsetningu.
 - b) Leiki verk að eigin vali af sambærilegri þyngd og önnur miðprófsverkefni.
 - c) Leiki verk samkvæmt klassískri námskrá af sambærilegri þyngd og önnur prófverkefni.
6. **Óundirbúinn nótnalestur** (10 einingar).
 - a) Hefðbundinn nótnalestur (5 einingar).
 - b) Lestur bókstafshljóma og spuni yfir þá (5 einingar).
7. **Heildarsvipur** (5 einingar).

Frekari umfjöllun um einstaka þætti prófsins er að finna í kafla um áfangapróf á bls. 29–33 hér að framan.

Hér á eftir birtast dæmi um prófverkefni á miðprófi. Síðan eru birt fyrirmæli um leikmáta þeirra tónstiga og hljóma sem krafist er til prófs.

Verk, safnlisti og æfingar

Eftirfarandi dæmum um prófverkefni á miðprófi er ætlað að skilgreina þyngdarstig prófsins. Fullt eins má velja önnur verkefni af sambærilegri þyngd. Dæmin eiga við um aðallög og þau lög sem best hafa á safnlista frá grunnprófi, sjá nánari umfjöllun um í kafla um áfangapróf á bls. 29 í þessu riti.

Dæmi um aðallög og ný lög á safnlista

All the things you are (Kern)
 Black Orpheus (Bonfa)
 Bluesette (Thielemans)
 Don't give up (Gabriel)
 Groovin High (Gillespie)
 I'll remember April (Raye / DePaul / Johnston)
 Portrait of Tracy (Pastorius)
 Rio funk (Ritenour)
 There will never be another you (Warren / Gordon)

⁷ Getur verið einleikskafli eða samfelld blanda einleiks og undirleiks sama flytjanda.

What's this thing called love (Porter)

Dæmi um upprit

Kai Eckhardt: Blue in Green (John McLaughlin trio: Live at the Royal Festival Hall)

Jaco Pastorius: Bright size life (Pat Metheny: Bright size life)

Dæmi um æfingar

V. Blues with a bridge

Úr: 14 blues & Funk etudes (for Bass clef instruments)

Mintzer/Bob

Svíta nr. 1, BWV 1007, 1. kafli Prélude

Úr: J.S. Bach: Suiten für Violoncello solo

Tónstigar og hljómar

Efni

Nemandi geti leikið

- alla dúrtónstiga
- djassmoll⁸ í öllum tóntegundum
- hljómhæfan molltónstiga í öllum tóntegundum
- allar kirkjutóntegundir
- alla dúr-pentatóníska, moll-pentatóníska og blústónstiga
- mixólýdíska (b9 b13) í öllum tóntegundum
- krómátíska tónstiga tvær áttundir frá hvaða nótu sem er
- alla þríhljóma með tveimur fingrasetningum – brotna og sem samhljóma
- alla sjöundarhljóma með tveimur fingrasetningum
- maj9, moll9, 7(9), m7(b5)9 – brotna og sem samhljóma

Leikmáti og hraði

Nemandi leiki

- tónstiga tvær áttundir í 1. fingrasetningu og eina áttund í 2. fingrasetningu
- krómátíska tónstiga með einni fingrasetningu
- þríhljóma með tveimur fingrasetningum
- sjöundarhljóma með tveimur fingrasetningum
- tónstiga og brotna hljóma eigi hægar en M.M. ♩ = 120, miðað við að leiknar séu áttundapartsnótur
- tónstiga og hljóma jafnt, hiklaust og utanbókar

Framhaldsnám

Framhaldsnám tekur við að loknu miðnámi. Hér er um umfangsmikinn námsáfangna að ræða og miðast lok framhaldsnáms við að nemendur séu undir það búnir að takast á við tónlistarnám á háskólastigi.

⁸ Moll með stórra sexund og stórra sjöund.

Gera verður ráð fyrir að námstími í framhaldsnámi sé einstaklingsbundinn og ræður þar miklu ástundun, aldur, þroski og hæfileikar nemenda. Miðað er við að unnt sé að ljúka þessum áfanga á um það bil fjórum árum. Afburðanemendur ættu að geta lokið náminu á skemmri tíma en einnig getur lengri námstími verið eðlilegur.

Eftir því sem lengra miðar í framhaldsnámi vegur heildarmynd tónlistarflutnings nemandans, jafnt á tónleikum sem á prófum, þyngra. Hér átt við aðra þætti en hljóðfæraleik, m.a. val meðleikara, getu þeirra og frammi-stöðu, útsetningar, samsetningu og framsetningu efnisskrár. Mikilvægt er að reglulega sé unnið að þessum námsþætti undir leiðsögn kennara en með vaxandi áherslu á frumkvæði nemandans. Stefnt skal að því að við lok framhaldsnáms sé nemandi fær um að standa fyrir heildstæðum, sannfærandi og persónulegum tónleikum.

Markmið í framhaldsnámi

Uppbygging kennslu í framhaldsnámi skal taka mið af eftirfarandi: Meginmarkmiðum tónlistarskóla sem sett eru fram í almennum hluta aðalnámskrár, almennum markmiðum rytmískar námskrár, sértækum markmiðum einstakra greinanámskráa, sértækum markmiðum einstakra skóla og síðast en ekki síst áhuga og þörfum nemenda. Leiðir að markmiðum geta verið mismunandi og nemendur ólíkir. Þess vegna hlýtur uppbygging námsins ætíð að verða einstaklingsbundin og viðfangsefni breytileg. Það er hlutverk kennara að leiða hvern nemanda í átt að settu marki með viðeigandi viðfangsefnum.

Við lok framhaldsnáms eiga rafbassanemendur að hafa náð eftirfarandi markmiðum:

Tónn og tækni

Nemandi

- hafi náð mjög góðum tókum á hljóðfærinu
- beiti líkamanum á eðlilegan og áreynslulausan hátt þegar leikið er á hljóðfærið
- hafi náð mjög góðu valdi á samhæfingu handa
- beiti jafnri og lipurri fingratækni
- hafi náð mjög góðum tókum á að leika með nögl
- hafi náð góðum tókum á „slap“-tækni
- hafi náð góðum tókum á „muted thum“-tækni
- leiki með sannfærandi og persónulegum tóni
- hafi öðlast tón sem hæfir stíl tónlistarinnar
- sýni tónmótun sem hæfir stíl tónlistarinnar
- ráði yfir víðu styrkleikasviði hvar sem er á tónsviði bassans

- hafi mjög gott vald á vibrato og beiti því smekklega
- hafi öðlast mjög góða þekkingu á bassamögnurum
- sé fær um að ná persónulegum tóni með magnara
- hafi góða þekkingu á jaðartækjum og tónbreytum
- hafi gott vald á öllu tónsviði bassans

Hrynur og form

Nemandi

- hafi öðlast mjög gott hrynskyn
- leiki með hryntilfinningu sem hæfir stíl tónlistarinnar
- skilji og þekki allar algengar formgerðir
- sýni óbrigðult formskyn

Laglína og undirleikur

Nemandi

- flytji laglínur á sannfærandi hátt, m.a. með persónulegri túlkun, hendingamótun og styrkbreytingum
- geti leikið bassalínur í undirleik af öryggi og smekkvísi
- hafi góð tók á að leika „walking bass“ yfir hvaða hljómaganga sem er
- hafi náð góðum tókum á krefjandi funk- og R&B-bassalínum
- hafi náð góðum tókum á „slap“-tækni
- hafi þroskaðan skilning á hlutverki síns hljóðfæris í hljómsveit

Tónstigar og hljómar

Nemandi

- hafi þjálfast reglulega í leik og notkun eftirfarandi tónstiga:
 - allir dúrtónstigar
 - djassmoll⁹ í öllum tóntegundum
 - hljómhæfur moll í öllum tóntegundum
 - allar kirkjutóntegundir frá hvaða tóni sem er
 - mixólýdískur (b9 b13) í öllum tóntegundum
 - allir dúr-pentatónískir, moll-pentatónískir og blústónstigar frá hvaða tóni sem er
 - breyttur¹⁰ og lýdískur b7 frá hvaða tóni sem er
 - samhverfur minnkaður tónstigi (hálfþónn/heiltónn) og samhverfur minnkaður tónstigi (heiltónn/hálfþónn) frá hvaða tóni sem er
 - heiltónatónstigi frá hvaða tóni sem er
 - krómátískur tónstigi, tvær áttundir, frá hvaða nótu sem er – ein fingrasetning
- geti leikið framangreinda tónstiga tvær áttundir í 1. fingrasetningu og eina áttund í 2. fingrasetningu
- skilji og hafi kynnst heimahljómunum og heimatónstigum djassmoll tónstigans

⁹ Moll með stórri sexund og stórri sjöund.

¹⁰ „Altered“.

- hafi náð góðum tókum á leik tónstiga í gangandi tónbilum: tvíundir, þríundir, ferundir, fimmundir, sexundir og sjöundir
- hafi þjálfast reglulega í leik og notkun eftirfarandi hljóma:
 - allir þríhljómar, sjöundarhljómar og níundarhljómar frá hvaða tóni sem er
 - allir hljómar aðrir en þeir sem nefndir eru í framangreindu markmiði frá hvaða tóni sem er

Fjöldi og val verkefna

Nemandi

- hafi farið yfir viðunandi fjölda verkefna
- hafi fengist við fjölbreytt úrval verkefna
- hafi safnað a.m.k. 32 þekktum lögum á safnlista, þar af a.m.k. 16 djasslögum

Spuni

Nemandi

- geti spunnið liðlega yfir krefjandi hljómferli í dúr og moll
- geti spunnið liðlega yfir krefjandi hljómferli sem ekki eru í ákveðinni tóntegund
- geti spunnið liðlega yfir hljómferli sem innihalda samsetta og flókna hljóma
- sýni grundvallartök á spuna utan ríkjandi tóntegundar¹¹
- sýni með spuna sínum mjög góðan skilning á hljómrænu innihaldi tónlistarinnar
- sýni góð tök á krómatísku nótnavali í spuna, m.a. með notkun á krómatískum nálgunarnótum og breyttum spennum
- beiti fjölbreyttum hryn í spuna
- hafi kynnst pólýrytmum og rytmískri hliðrun¹²
- leiki með öruggri hryntilfinningu
- sýni sannfærandi hendingamótun í spuna
- sýni eðlilega framvindu í spuna
- sýni sannfærandi uppbyggingu í spuna
- sýni sannfærandi sjálfspottna notkun á mismunandi styrk og styrkleikabreytingum, bæði í spuna og flutningi laglína
- geti spunnið á sannfærandi máta út frá hljómagöngum laga af sambærilegri þyngd og nefnd eru sem dæmi um prófverkefni á framhaldsprófi

¹¹ „Outside“.

¹² „Displacement“.

Samspilsíðkun

Nemandi

- hafi þjálfast reglulega í ýmiss konar samleik
- geti unnið undir leiðsögn í samspili og hljómsveitarstarfi
- hafi náð mjög góðum tókum á að fylgja taktslætti og bendingum stjórnanda
- hafi hlotið reynslu í að leiða samspil sjálfur
- hafi náð öruggri og þroskaðri tónmyndun á viðkomandi hljóðfæri
- hafi tekið þátt í stærri verkefnum, svo sem tónleikum í fullri lengd, þematengdum verkefnum og söngleikjum, eftir því sem tók eru á og aðstæður leyfa
- sé meðvitaður um nauðsyn undirbúnings, góðrar ástundunar og reglulegrar tímasóknar í samspili
- sé meðvitaður um sameiginlega ábyrgð þeirra sem leika saman á farsælu starfi og góðum árangri
- sé meðvitaður um mikilvægi góðra samskipta og félagslegrar færni í samstarfi
- hafi leikið reglulega í hljómsveitum af ólíkum stærðum og gerðum
- hafi hlotið umtalsverða þjálfun í að koma fram á tónleikum
- hafi tekið þátt í stærri verkefnum, svo sem tónleikum í fullri lengd, þematengdum verkefnum og söngleikjum, eftir því sem tók eru á og aðstæður leyfa

Samspilshæfni

Nemandi sýni með leik sínum eftirfarandi atriði í þeim mæli sem eðlilegt getur talist við lok framhaldsnáms:

- hlustun á meðspilara og virkt samspil
- frumkvæði í samleik
- að hann sé móttækilegur fyrir frumkvæði annarra í samleik

Lestur, leikur eftir eyra og utanbókarlærdómur

Nemandi

- hafi þjálfast reglulega í nótnalestri
- hafi þjálfast reglulega í óundirbúnum nótnalestri
- hafi þjálfast reglulega í lestri allra bókstafshljóma sem talist geta í almennri notkun, bæði til undirleiks og spuna
- hafi þjálfast reglulega í óundirbúnum hljómalestri lestri allra bókstafshljóma sem talist geta í almennri notkun, bæði til undirleiks og spuna
- sé fær um að leysa úr sjaldgæfum og óhefðbundnum hljómtáknum, bæði til undirleiks og spuna
- hafi mjög góða þekkingu á leiðbeinandi orðum og táknum sem koma fyrir á lagblöðum¹³

¹³ „Lead sheet“.

- geti lesið og leikið án undirbúnings verkefni sambærileg þeim sem fengist var við á miðprófi
- hafi þjálfast reglulega í að leika laglínur utanbókar
- hafi þjálfast reglulega í að læra hljómagang utanbókar til notkunar í undirleik og spuna
- hafi þjálfast reglulega í að læra laglínur og hljómaganga eftir eyra

Upprit

Nemandi

- hafi hlotið umtalsverða þjálfun í að rita niður þekkta spunakafla valinna listamanna
- hafi náð mjög góðum tókum á að læra, líkja eftir og fylgja hljóðrituðum leik þekktra listamanna í völdum spunaköflum
- hafi hlotið umtalsverða þjálfun í að rita niður undirleikskafla þekktra listamanna

Tónsmíðar

Nemandi

- hafi fengið hvatningu og tækifæri til að fást við tónsmíðar
- hafi fengið tækifæri til að flytja eigin tónsmíðar

Túlkun, tjáning, still og framkoma

Nemandi sýni með ótvíræðum hætti

- tilfinningu fyrir túlkun og hendingamótun
- margvísleg blæbrigði og andstæður
- þekkingu og skilning á stíl
- tilfinningu fyrir samleik
- öruggan og sannfærandi leik
- persónulega tjáningu
- viðeigandi framkomu

Námslok

Nemandi

- hafi þjálfast í að setja saman og leiða hljómsveit
- hafi þjálfast í að setja saman fjölbreyttar og áhugaverðar efnisskrár með sannfærandi heildarsvip að markmiði
- hafi undirbúið prófverkefni til flutnings á framhaldsprófi samkvæmt þessari námskrá
- hafi undirbúið efnisskrá til flutnings á tónleikum samkvæmt þessari námskrá, bls. 29

Verkefnalisti í framhaldsnámi

Hér á eftir fara nokkur sýnishorn viðfangsefna nemenda í framhaldsnámi. Listinn er alls ekki tæmandi og er honum einkum ætlað að vera til viðmiðunar við skipulagningu hljóðfæranámsins, meðal annars við val

annars kennsluefnis. Þyngdarstig viðfangsefnanna er breytilegt, þ.e. allt frá kennsluefni sem hentar við upphaf framhaldsnáms til efnis sem hæfir við lok námsáfangans.

Listanum er raðað eftir stafrófsröð höfunda. Í einstaka tilfellum kunna hlutar bóka að vera erfiðari en hæfir þessum námsáfanga. Af þessari ástæðu er sömu viðfangsefna einnig í nokkrum tilvikum getið í fleiri en einum áfanga.

Kennsluefni

BARTOLO, JOEL DI
Serious electric bass
Warner Brothers

COLEMAN, TODD
The Bass tradition
Jamey Aebersold

COLIN, DR. CHARLES / BOWER,
BUGS
Rythms complete
Charles Colin

EVANS, ARNOLD
Note reading studies for bass
Mel Bay

GOLDSBY, JOHN
The Jazz bass book
Bass Player Musician's Library

GOURLAY, ROB
Walking in the footsteps of Paul
Chambers
Rob Gurlay

PASTORIOUS, JACO / EMMOTT,
JERRY
Jaco Pastorious Modern electric
bass
Manhattan Music

SHER, CHUCK / JOHNSON, MARC
Concepts for Bass soloing
Sher Music Co.

SLUTSKY, ALAN
Standing in the shadows of Motown
Hal Leonard

WILLIS, GARY
Fingerboard harmony for bass
Hal Leonard

WILLIS, GARY
Ultimate ear training for guitar &
bass
Hal Leonard

Framhaldspróf

Framhaldspróf er lokapróf á námsferli í tónlistarskóla. Prófið er þríþætt: hljóðfærapróf, tónleikar og tónfræðapróf. Í kafla um áfangapróf á bls. 22–33 í þessu riti er að finna umfjöllun um áfangapróf, þ.m.t. tilgang, skipulag, prófþætti og vægi þeirra, lengd prófa, prófreglur, prófdæmingu og einkunnagjöf. Umfjöllun um tónleika við lok framhaldsnáms er að finna á bls. 29 í þessu riti. Mikilvægt er að allir, sem hlut eiga að máli, kynni sér þessi atriði vandlega.

Verkefni og prófkröfur

Á framhaldsprófi skal nemandi leika tvö aðallög. Auk þess skal hann leggja fram lista með 32 lögum og velur prófdómari eitt þeirra til flutnings. Alls eru því undirbúin 34 lög og skulu þau öll vera í samræmi við kröfur námskrárinnar. Miðað er við að a.m.k. helmingur laga samkvæmt

prófbætti 1 sé djasstónlist. Aðrir prófbættir eru upprit, æfing, tónstigar og hljómar, val og óundirbúinn nótnalestur, auk þess sem gefið er fyrir heildarsvip prófsins.

Á framhaldsprófi skulu bassanemendur að lágmarki flytja laglínu í öðru tveggja aðallaga og helmingi safnlistalaga. Ekki er nauðsynlegt að rafbassanemendur flytji laglínur í öðrum lögum. Tilgreina skal í prófgögnum í hvaða lögum próftaki flytur laglínu.

Miða skal við að heildartími á framhaldsprófi fari ekki fram yfir 60 mínútur. Á prófinu skal nemandi flytja öll lög samkvæmt prófbætti 1 utanbókar. Sama á við um upprit samkvæmt prófbætti 2 og tónstiga og hljóma samkvæmt prófbætti 4. Einnig skal leika valverkefni samkvæmt prófbætti 5 b) og 5 c) utanbókar. Önnur prófverkefni, þ.e. æfingu samkvæmt prófbætti 3 og val samkvæmt prófbætti 5 a), má leika eftir nótum. Eðli málsins samkvæmt er óundirbúinn nótnalestur samkvæmt prófbætti 6 alltaf eftir nótum.

Miða skal við að heildartími á framhaldsprófi fari ekki fram yfir 60 mínútur. Á prófinu skal nemandi flytja öll lög samkvæmt prófbætti 1 utanbókar. Sama á við um upprit samkvæmt prófbætti 2 og tónstiga og hljóma samkvæmt prófbætti 4. Annað prófefni má leika eftir nótum.

Prófbættir eru þessir:

1. **Verk** (36 einingar alls) í samræmi við kröfur greinanámskrár.
 - a) Tvö ólík aðallög, flutt með hljómsveit (12 einingar hvort).
 - b) Eitt lag af 32 laga lista, flutt með hljómsveit – valið af prófdómara (12 einingar).
2. **Upprit** (12 einingar) flutt með upprunalegri upptöku.¹⁴
3. **Æfing** (12 einingar) í samræmi við kröfur greinanámskrár.
4. **Tónstigar og hljómar** (15 einingar) í samræmi við kröfur greinanámskrár.
5. **Val** (10 einingar). Nemandi velji eitt eftirtalinna viðfangsefna:
 - a) Leiki frumsamið verk eða eigin útsetningu.
 - b) Leiki verk samkvæmt klassískri námskrá af sambærilegri þyngd og önnur prófverkefni.
 - c) Leikið verk á annað hljóðfæri úr sömu fjölskyldu og aðalhljóðfæri.
6. **Óundirbúinn nótnalestur** (10 einingar).
 - a) Hefðbundinn nótnalestur (5 einingar).
 - b) Lestur bókstafshljóma og spuni yfir þá (5 einingar).
7. **Heildarsvipur** (5 einingar).

¹⁴ Getur verið einleikskafli eða samfelld blanda einleiks og undirleiks sama flytjanda.

Frekari umfjöllun um einstaka þætti prófsins er að finna í kafla um áfanga-próf á bls. 29–33 hér að framan.

Hér á eftir eru fyrst birt dæmi um prófverkefni á framhaldsprófi. Síðan eru birt fyrimæli um leikmáta þeirra tónstiga og hljóma sem krafist er til prófs.

Verk, safnlisti og æfingar

Eftirfarandi dæmum um prófverkefni á framhaldsprófi er ætlað að skilgreina þyngdarstig prófsins. Fullt eins má velja önnur verkefni af sambærilegri þyngd.

Dæmi um aðallög og ný lög á safnlista

Bright Size Life (Metheny)
Dolphin Dance (Hancock)
Giant steps (Coltrane)
Heyoke (Wheeler)
How my heart sings (Zindars)
Infant eyes (Shorter)
Inner Urge (Henderson)
Portrait of Tracy (Pastorius)
Teen Town (Pastorius)
The necessary blonde (Willis)

Dæmi um upprit

Jaco Pastorius: Havona (Weather Report: Heavy weather)
Gary Willis: The necessary blonde (Scott Henderson & Tribal Tech: Primal tracks)

Dæmi um æfingar

XI. See forever
Úr: Mintzer, Bob: 14 Blues & Funk etudes (for Bass clef instruments)

Æfing nr. 25

Úr: Sher, Chuck / Johnson, Marc: Concepts for Bass soloing

Tónstigar og hljómar

Til prófs skal undirbúa eftirfarandi tónstiga og hljóma með þeim hætti sem mælt er fyrir um hér á eftir. Í prófinu velur prófdómari þá tónstiga og hljóma sem leiknir eru.

Efni, leikmáti og hraði

Nemandi geti leikið

- alla dúrtónstiga
- djassmoll¹⁵ í öllum tóntegundum
- hljómhæfan moll í öllum tóntegundum
- allar kirkjutóntegundir frá hvaða tóni sem er
- mixólýdískan (b9 b13) í öllum tóntegundum
- alla dúr-pentatóníska, moll-pentatóníska og blústónstiga
- breyttan¹⁶ og lýdískan b7 tónstiga frá hvaða tóni sem er
- samhverfan minnkaðan tónstiga (hálfþónn/heiltónn) og samhverfan minnkaðan tónstiga (heiltónn/hálfþónn) frá hvaða tóni sem er
- heiltónatónstiga frá hvaða tóni sem er
- krómatískan tónstiga frá hvaða nótu sem er, tvær áttundir
- alla þríhljóma, sjöundarhljóma, níundarhljóma og alla aðra hljóma frá hvaða tóni sem er

Leikmáti og hraði

Nemandi geti leikið

- framangreinda tónstiga tvær áttundir í 1. fingrasetningu og eina áttund í 2. fingrasetningu
- tónstiga og brotna hljóma eigi hægar en M.M. ♩ = 176, miðað við að leiknar séu áttundapartsnótur
- tónstiga og hljóma jafnt, hiklaust og utanbókar

Tónstigar og hljómar – dæmi

Eftirfarandi dæmum er ætlað að sýna leikmáta og fingrasetningu nokkurra algengra tónstiga og hljóma.

C dúr í grunnstöðu, fingrasetning 1**A moll í grunnstöðu, fingrasetning 1 (frá E-streng)**

¹⁵ Moll með stórrri sexund og stórrri sjöund.

¹⁶ „Altered“.

C dúr, fingrasetning 2

4 1 3 4

A moll, fingrasetning 2 (frá E-streng)

4 1 2 4

C dúr þríhljómur / C dúr maj7

A moll þríhljómur / a moll m7

G7

E frýgískur, fingrasetning 2 (frá A-streng)

3 4 1

B lókrískur, fingrasetning 2 (frá E-streng)

3 4 1 3 4 1 2 4 4 2 1 4 3 1 4 3

A breyttur, fingrasetning 2 (frá A-streng)

3 4 1 2 4 1 2 4 4 2 1 4 2 1 4 3

G7 (b9/b13), fingrasetning 2 (frá A-streng)

3 4 2 3 1 2 2 4 4 2 2 1 3 2 4 3

3 4 2 3 1 2 2 4 4 2 2 1 3 2 4 3